

gnostiske Forhold«. Forfatteren medtager endvidere en oversigt over norsk geologis historie indtil 1814.

Dette vigtige bidrag til nordisk lærdoms historie vil ikke blot blive påskønnet af naturhistorikere i videste forstand, men af alle, som har interesse for vor kulturs udvikling.

Billedstoffet er righoldigt og rummer mange interessante momenter, og bogens udstyr er smukt.

Niels Nielsen.

Radim Kettner: Allgemeine Geologie I, II og III. Deutscher Verlag der Wissenschaften. Berlin 1958 og 1959. (Oversat fra tjekkisk). $17 \times 23\frac{1}{2}$ cm. DM 39,60, DM 36,— og DM 38,80.

Disse bind er de første af professor Kettner i Prags lærebog i geologi på ialt 4 bind. Bind I (412 sider, 328 fig.) har undertitlen »Der Bau der Erdkruste« og omfatter jordens geofysiske forhold og opbygning samt de tektoniske og vulkanske processer og endelig et kapitel om de efterhånden mange teorier om jordens tilblivelse og årsagen til bjergkædefoldningerne.

Bind II (368 sider, 267 fig.) har undertitlen »Zusammensetzung der Erdkruste, Entstehung der Gesteine und Lagerstätten« og omfatter petrografen og jordbundslæren.

Bind III (460 sider, 319 fig.) har undertitlen »Die äusseren geologischen Kräfte, die Erdoberfläche und die geologische Tätigkeit des Wassers« og omhandler ferskvandets og havets geologi og geografi. Her bør særlig fremhæves afsnittet om det underjordiske vands virksomhed og karstfænomenerne, men ellers gælder det her som i de øvrige bind, at kilderne til fremstillingen er lovlig gamle. Litteraturlisterne indeholder meget få værker yngre end 1930, med undtagelse af nogle russiske og tjekiske forfattere.

Behandlingen af stoffet svarer i det store og hele til, hvad der er almindeligt i de gængse tyske lærebøger, og der gøres meget ud af at gennemgå udviklingen af forskellige teorier helt fra begyndelsen af det attende århundrede. Flere af afsnittene får derved et noget forældet præg. Dette gælder først og fremmest behandlingen af sedimenterne. I Bind II, side 90 hedder det således, at arkosernes feldspat kaoliniseres af nedsivende mosvand. Dette er en teori, der i sin tid opstilledes af Stremme, men allerede så langt tilbage som i 1926 viste Harrassowitsch, at dette holder ikke stik. Også afsnittet om kaustobiolitterne (tørv, kul etc.) samt søernes sedimenter og tilgroning trænger til en grundig revision. Det samme gælder afsnittet om jordbundstyperne.

Det bedste ved værket er dets mange fortrinlige illustrationer, både tegninger og fotografier.

Kaj Hansen.

Brockhaus Taschenbuch der Geologie. Die Entwicklungsgeschichte der Erde.

Mit einem ABC der Geologie. 772 sider, 229 figurer, 46 tavler, 46 tabeller + en formationstabel. Octav ($12\frac{1}{2} \times 18\frac{1}{2}$ cm). VEB F. A. Brockhaus Verlag. Leipzig 1959. DM 13,80.

De første 541 sider, der er skrevet af 21 forfattere, giver en kort, men fortrinlig og udtømmende gennemgang af næsten alle geologiens forskellige afdelinger, både den historiske geologi, paleontologien og den almin-

delige geologi, og derudover behandles en række emner, der kun sjældent findes i de almindelige geologiske håndbøger, som f. eks. geologisk kartering, isotopgeologi og forskellige eksempler på anvendt geologi (dannelsen af geologiske råstoffer, ingeniørgeologi, hydrogeologi og jordbundslære).

Disse mange afsnit er ganske korte, men særdeles klare og udtømmende og skrevet i en let forståelig form. De sidste 231 sider omfatter et geologisk leksikon med ganske korte forklaringer på de forskellige stikord.

Bogen kan i høj grad anbefales lærere og andre, der har brug for en kort og letforståelig forklaring på geologiske spørgsmål, som man ellers ofte må gennemløbe tykke værker for at finde frem til.

Kaj Hansen.

Ernst Krauss: Die Entwicklungsgeschichte der Kontinente und Ozeane.

Akademie Verlag, Berlin 1959. $17\frac{1}{2} \times 25$ cm. 285 sider, 96 tekstfigurer, 17 tavler og en formationstabel. DM 35,—.

Siden man for ca. 25 år siden måtte opgive Elie de Beaumonts kontraktionsteori som forklaring på bjergkædedannelserne, har den ene teori afløst den anden, uden at nogen af dem har været helt tilfredsstillende, således at man i dag stadig står ganske usikker overfor årsagen til disse vældige omvæltninger i jordskorpen.

Professor Krauss' bog er et forsøg på at underbygge og videreføre den af O. Ampferer i 1906 opstillede aktive understrømsteori, der i korthed går ud på, at der umiddelbart udenfor kontinentalblokkene opstår nedadgående bevægelser i salsmaet, hvilket fører til mere eller mindre horizontale strømninger under kontinentalblokkene, der river disse med sig. Det er med andre ord også Wegeners kontinentaldrifthypotese og Bérnard, Holmes og Griggs konvektionsstrømmehypoteser forfatteren også søger at underbygge.

Ud fra dette synspunkt gennemgås nu den tektoniske udvikling og strukturen af de forskellige verdensdele og oceaner, og til sidst gøres regnskabet op i det 70 sider lange kapitel »Deutungen, Theorien, Synthese«, og regnskabet stemmer tilsyneladende, ligesom det tilsyneladende også stemte for Kober, Stille, Staub og de andre, der har forsøgt at forklare bjergkædedannelsens dynamik. Det er en noget tungt og omstændelig skrevet bog med mange gentagelser, men for den der arbejder sig gennem den byder den på mange interessante enkeltheder.

Kaj Hansen.

Haalck, H.: Physik des Erdinnern. Akademische Verlagsgesellschaft. Leipzig

1959. 2. stærkt udvidede udgave, 310 sider, 110 figurer, 22 tabeller.

$17\frac{1}{2} \times 24\frac{1}{2}$ cm. DM 29,—.

Bogen behandler de vigtigste geofysiske processer i jordens indre. Størrelse, vægtfylde, tyngden, varmehusholdningen, tidevandsbevægelsen i den faste jordmasse samt de for forståelsen af oprindelsen til jordskælv og tektoniske processer nødvendige fysiske tilstande i jordskorpen. Også jordmagnetismen behandles, og bogen slutter med en gennemgang af de forskellige elektriske prospekteringsmetoder.

Det er en særdeles velskrevet bog, let læselig, og selv om nogle af afsnit-